

Доклад относно трафика на хора за 2019 г.: България

20 ЮНИ 2019 Г.

БЪЛГАРИЯ: Група 2

Правителството на България не удовлетворява изцяло минималните стандарти за премахване на трафика, но полага значителни усилия, за да постигне това. Правителството демонстрира съществени усилия в сравнение с предходния отчетен период; ето защо, България остава в Група 2. Тези усилия включват осъждане на двама замесени държавни служители и екстрадиране на трети, заделяне на повече средства за жертвите и участие в повече международни разследвания. Въпреки това, държавата не удовлетворява минималните стандарти в няколко ключови области. Властите са разследвали и потърсили съдебна отговорност за по-малко случаи на трафик. Съдилищата продължават да постановяват условни присъди на повечето от признатите за виновни в трафик. Липсата на знания сред служителите относно признаците на трафика възпрепятства ефективното идентифициране на жертвите. Корупцията сред органите на реда и в съдебната система продължава да възпрепятства напредъка, а разследванията срещу замесените служители рядко водят до ефективно изтърпяване на присъди за лишаване от свобода.

ПРЕПОРЪКИ ЗА БЪЛГАРИЯ

Да осъжда трафикантите на значителни срокове лишаване от свобода. • Да повиши усилията си за разследване и наказателно преследване на случаите на трафик с цел сексуална и трудова експлоатация. • Активно да разследва, да води наказателно преследване и да осъжда служителите на властта, замесени в трафик, като им налага присъди с лишаване от свобода. • Изпреварващо да идентифицира потенциалните жертви на трафик. • Да въведе устойчив финансов механизъм за предоставяне услуги на жертвите, като такъв за издръжка на приюти и репатриране. • Да предоставя достатъчно финансиране за дейностите за борба с трафика, включително за изпълнението на целите на националната стратегия и националната програма. • Да обучава повече служители в идентифициране на жертви. • Да възстанови дейността на двата управлявани от НПО приюта за жертви на трафик в София. • Да повиши усилията за обучение на служителите в правоприлагащите органи, прокурорите и съдиите, с оглед разбиране на суровостта на престъпленията трафик с цел сексуална и трудова експлоатация и последиците от тях върху жертвите. • Да предостави компетентна правна помощ и защита в съдебна фаза на жертвите, които съдействат на разследването. • Да реформира процедурата за обезщетяване на жертвите и да увеличи броя на жертвите, които получават обезщетение.

НАКАЗАТЕЛНО ПРЕСЛЕДВАНЕ

Правителството е намалило своите усилия в областта на правоприлагането. Съгласно членове 159а-159г от Наказателния кодекс се криминализират трафикът с цел сексуална и трудова експлоатация и се предвиждат наказания от две до осем години лишаване от свобода и глоба от 3 000 до 12 000 лева за престъпления срещу жертви-пълнолетни лица и от три до 10 години лишаване от свобода и глоба от 10 000 до 20 000 лева за престъпления, при които жертвите са деца. Тези наказания са достатъчно строги, а що се отнася до трафика с цел сексуална експлоатация, са съизмерими с наказанията, предвидени за други тежки престъпления, например изнасилване. Властите са образували 81 разследвания, повдигнали са обвинения на

68 обвиняеми, и са осъдили 59 трафиканти, в сравнение с 81 разследвания, 80 обвинения и 59 осъдителни присъди през 2017 година. От 59 осъдени трафиканти, едва 15 (25 %) са получили присъда лишаване от свобода, която не е условна, като този нисък процент е сходен с данните от предходните пет години. Както и през 2017 г., правителството не е предоставило информация за размера на присъдите с лишаване от свобода, наложени на осъдените трафиканти, но съобщава за една 12-годишна присъда, постановена на трафикант с дълго криминално досие. Съдът е наложил глоби на 21 от осъдените трафиканти, в сравнение с 29 през 2017 година. За да разчистят натрупаните дела, прокурорите често се съгласяват на извънсъдебни споразумения с трафикантите, а съдът впоследствие одобрява тези споразумения като икономически изгодна алтернатива на пълното съдебно производство. Самопризнанието във виновност на обвиняемия намалява присъдата с една трета, като в резултат повечето постановени присъди са били снизходителни или условни. Главна дирекция за борба с организираната престъпност (ГДБОП) поддържа специализирано полицейско звено за работа по случаи на трафик. През 2018 г. ГДБОП и Гранична полиция са разследвали 25 международни случая. През 2018 г. властите са екстрадирали най-малко 13 заподозрени трафиканти.

Корупцията в правоприлагащите органи и съдебната власт, липсата на сериозни присъди за замесени служители и дългите съдебни производства продължават да възпрепятстват напредъка. Въпреки множеството сигнали от НПО и медии за съучастие, най-вече по отношение на полицейски служители, приемащи подкупи от проституираши лица за предоставяне на закрила, властите са разследвали само трима служители за престъпления, свързани с трафик, като нито един замесен служител не е бил изправен пред съд. Съдът е постановил условни присъди на двама полицейски служители, арестувани от властите през 2016 г., за подпомагане на трафикант чрез укриване на информация и възпрепятстване на разследването. Отделно от това, през януари 2018 г. съдът отстрани от длъжност кмета на едно село, който властите бяха екстрадирали в Испания през юли 2017 г., заедно с още шест лица, по обвинения в ръководство на престъпна група за трафик на хора с цел сексуална експлоатация по отношение на 51 жертви-български гражданки; кметът бе

освободен под гаранция през октомври 2017 г., но наказателното преследване срещу групата в Испания продължи. Наблюдателите отбелязват, че полицията и прокурорите често смятат, че жертвите на трафик сами са избрали живот в експлоатация, а съдиите и прокурорите не притежават нужната чувствителност за работа с жертви на трафик с цел сексуална експлоатация. Прокуратурата бе домакин на две обучения с участието на над 50 прокурори и следователи за разбиране на фокусирания върху жертвата подход към разследване на трафика на хора. Над 400 служители на правоприлагащите органи, прокурори, инспектори по труда и служители в службите за бежанци и миграция са участвали в 25 обучения, организирани от правителството и НПО; темите на обученията обхващат ранни признаци и идентифициране на случаи на трафик, прилагане на националния механизъм за насочване и възможностите за оказване помощ на жертви, новите тенденции и предизвикателства с акцент върху ползването на интернет за набиране на жертви, както и работа с уязвими групи, най-вече деца.

ЗАКРИЛА

Държавата продължаваше да полага усилия за закрила на жертвите. Въз основа на текущите досъдебни производства през 2018 г., прокуратурата е идентифицирала 376 жертви (309 на трафик с цел сексуална експлоатация, 59 – на трафик с цел трудова експлоатация и осем – на държане в принудително подчинение), спрямо 407 жертви (323 на трафик с цел сексуална експлоатация, 67 – на трафик с цел трудова експлоатация и осем жертви на държане в принудително подчинение) през 2017 година. Петдесет и три от идентифицираните жертви са били деца (спрямо 42 през 2017 г.). Властите не са идентифицирали чуждестранни жертви на трафик през годината, в сравнение с една потенциална жертва на трафик с цел трудова експлоатация от Тайланд през 2017 г. Експертите твърдят, че правоприлагащите органи не са успявали ефективно да разпознават жертвите поради недостатъчно познаване и разбиране на престъпленията, свързани с трафик. Органите на

досъдебното производство формално идентифицират жертви на трафик, а комисията за борба с трафика на хора, която координира усилията на държавата, насочва тези жертви към различни услуги. Правителството е заделило 390 000 лв. за услуги по прилагането на годишната национална програма за борба с трафика и за закрила на жертвите, и допълнителни 557 000 лв. безвъзмездна помощ от Швейцария, спрямо 376 000 лв. и съответно 254 000 лв. през 2017 г. Експерти посочват, че програмата за закрила на жертвите страда от хроничен недостиг на средства, което възпрепятства пълноценното прилагане на фокусирания върху жертвата подход, а с приключването на безвъзмездната помощ от Швейцария през 2018 г. изразяват загриженост за неговата устойчивост. Експертите изразяват и разочарование от липсата на политическа подкрепа на високо равнище, особено при пренасочване на част от средствата, иззети от трафиканти, за подпомагане на жертвите. В допълнение, два от новооткритите, управлявани от НПО приюта за жертви в София бяха принудени да преустановят дейността си поради недостиг на средства, засилвайки още повече безпокойството за способността на държавата да оказва финансова подкрепа на услугите за жертви на трафик. Държавата продължи да сключва договори с НПО за осъществяване на дейността на три други центъра, които предоставят консултантски услуги на жертвите на трафик, и на три приюта, където се предлагат резидентни услуги. Двайсет и четири кризисни центъра на държавна издръжка предлагат социални услуги на деца и жени – жертви на насилие, включително трафик; Центровете са предложили подкрепа, консултиране и настаняване на 119 жертви на трафик. Децата-жертви могат да останат в центрове за период до шест месеца, като след това службите за закрила на детето могат да ги настанят при близки, при приемно семейство или друга резидентна институция за грижи. Държавата е похарчила средно по 9 180 лева годишно на дете, настанено в кризисен център, и по 33 лева на дете, посещаващо учебни занятия. Съветът по закрила на детето продължи да предоставя специализирана услуга за насочване и настаняване на непридружени малолетни. Макар службите за закрила на детето да координираха връщането в родината им на 15 деца жертви, държавата не отдели средства за

тяхното репатриране, разчитайки или на изпращащата страна, или на безвъзмездна финансова помощ от Швейцария за покриване на разходите.

Законът допуска жертвите с чуждестранен произход, сътрудничили на разследващите органи, да останат и да работят в България за срока на наказателното производство преди депортиране, въпреки че нито една чуждестранна жертва не е кандидатствала за такъв статут. За чуждестранните жертви, предпочели да не сътрудничат на разследването на трафика, държавата предоставя 40-дневен възстановителен период (70 дни за деца-жертви, които са чужденци) преди репатриране. Законът предвижда анонимност на жертвите в досъдебната и съдебната фази, но органите рядко изпълняват тази разпоредба, вследствие на което жертвите се сблъскват със сплашване и закани да променят своите показания. Наблюдателите отбелязват, че много от жертвите не сътрудничат на разследващите органи, защото не вярват, че съдебната система може да ги защити, да осъществи ефективно правораздаване и да осъди извършителите с адекватни присъди. Наблюдателите отбелязват също така, че някои съдии показват по-голяма загриженост за правата на трафикантите, отколкото за правата и нуждите на жертвите. Макар като цяло жертвите да не получават подкрепа в наказателното производство, доколкото държавата не им осигурява компетентна правна защита по време на процеса, все повече прокурори извън столицата сътрудничат с НПО и социални работници, за да подготвят жертвите за процеса. Процедурата за присъждане на обезщетение продължава да бъде прекалено бюрократична и отказва жертвите да подават заявления; в резултат на това няма жертви, получили обезщетение.

ПРЕВЕНЦИЯ

Държавата е увеличила усилията си в областта на превенцията. Правителството продължава да прилага своята национална стратегия за борба с трафика за периода

2017-2021 година, като е приело и годишна програма за борба с трафика и закрила на жертвите, насочена към превенция сред рисковите групи, идентификация на жертвите и оказване на помощ. Комисията, съвместно с една международна организация, проведе изследване, което анализира националния механизъм за насочване и предоставяне услуги на жертвите, установи пропуски в наказателните производства, разработването на политики и реинтегрирането на жертвите, и изготви препоръки. Правителството организира конференция за страните от Западните Балкани с основен предмет ситуацията около борбата с трафика в региона и засилване на регионалния капацитет за борба с престъпността. Множество държавни ведомства провеждаха дейности по борба с трафика, включително национална кампания за повишаване на осведомеността относно рисковете, свързани с трафика на хора с цел трудова експлоатация, насочена към студенти и включваща срещи с профсъюзи и социални работници. В допълнение, местните комисии за борба с трафика на хора са осъществили повече от 40 проекта за превенция, като са обхванати над 30 000 души, включително уязвими групи като членове на ромската общност и деца. Съвместно с Финландия, Естония и Латвия, правителството взе участие в многогодишен проект за профилиране на трафика в местните вериги на предлагане. Българските и френските власти си сътрудничиха в противодействие на незаконната заетост, провеждайки шест проверки на агенции за временна заетост, предлагащи работа на българи във Франция. Главната инспекция по труда (ГИТ) е извършила 1 415 проверки на фирми за набиране на работна ръка, агенции за временна заетост и работодатели, изпращащи „командировани“ работници в държави от ЕС, както и по случаи на чуждестранни работници в България; по тях са установени 5 561 нарушения и са наложени 536 глоби. ГИТ е обучила инспектори от всеки от районите в нейната юрисдикция за идентифициране на жертви на трафик с цел трудова експлоатация и оказване съдействие на властите. Държавата не е полагала усилия за намаляване търсенето на платени сексуални услуги. Правителството е заделило 65 000 лв. за финансиране на една поддържана от НПО гореща линия за жертви на насилие, включително трафик на хора.

ПРОФИЛ НА ТРАФИКА

Както е отчетено в последните пет години, трафикантите на хора експлоатират жертви българи и чужденци в България, както и жертви от България в чужбина. България остава една от основните страни на произход при трафика на хора в ЕС. Български жени и деца са подложени на трафик с цел сексуална експлоатация в цяла Западна Европа и в България, особено в столицата, курортните зони и пограничните градове. Българки от турски произход, както и ромски жени и момчета, някои едва 13-годишни, съставляват мнозинството от жертвите на трафик с цел сексуална експлоатация, идентифицирани в България. НПО отчитат нарастване на броя на случаите на заробване като домашна прислуга като все по-честа форма на експлоатация, засягаща главно жертви от ромски и български етнически произход. Трафикантите подлагат български мъже и момчета на насилствен труд в цяла Европа, предимно в земеделието, строителството и услугите. Български деца и пълнолетни с увреждания биват принуждавани от трафиканти да извършват улична просия и дребни кражби в България и в чужбина. Ромски деца са подлагани на принудителен труд, най-вече просия и джебчийство. Правителството отчита увеличение в броя на експлоатираните деца и в броя на жертвите, главно мъже, принуждавани да просят във Франция и Швеция. България е държава-дестинация за ограничен брой чуждестранни жертви на трафик, включително от Югоизточна Азия. Корупцията във властта и сред правоприлагащите органи и съдебната система продължава да благоприятства извършването на някои престъпления с трафик на хора, като служители са били разследвани по подозрение, че са замесени в трафик.